

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘΜ.¹ 350/Υ/2007

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ - ΤΜΗΜΑ Β΄

Συνεδρίασε στην αίθουσα Συνεδριάσεων του 1ου ορόφου, του κτηρίου των Γραφείων της (Κότσικα 1Α & Πατησίων), την 16^η Μαΐου 2007, ημέρα Τετάρτη και ώρα 16:00, με την εξής σύνθεση:

Προεδρεύουσα: Αριστέα Σινανιώτη

Μέλη: Κυριάκος Μακαρόνας, λόγω δικαιολογημένου κωλύματος του τακτικού μέλους Χρήστου Ιωάννου,
Δέσποινα Κλαβανίδου, λόγω δικαιολογημένου κωλύματος του τακτικού μέλους Βασιλείου-Σπυρίδωνα Χριστιανού,
Ευθύμιος Πουρναράκης, λόγω δικαιολογημένου κωλύματος του τακτικού μέλους Απόστολου Ρεφενέ, και
Αθανάσιος Στεφόπουλος, λόγω δικαιολογημένου κωλύματος του τακτικού μέλους Γεωργίας Μπεχρή-Κεχαγιόγλου

Γραμματέας: Αικατερίνη Τριβέλη

Θέμα της συνεδρίασης ήταν η λήψη απόφασης επί της από 11.6.2007 (αριθ. ημ. πρωτ. 187) **καταγγελίας** των εταιρειών με την επωνυμία **«ΒΑΦΕΙΑ ΦΙΝΙΡΙΣΤΗΡΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.»**, **«ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ Α.Ε.»**, **«ΑΠΟΛΛΩΝ ΑΕΒΕ»** και **«ΑΜΠΑΤΖΗΣ Α.Ε.»** **κατά** της εταιρείας με την επωνυμία **«ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.»**, για πιθανή παράβαση των διατάξεων του άρθρου 2 του ν. 703/77 όπως ισχύει.

Στη συνεδρίαση είχαν νομίμως κλητευθεί οι εταιρείες: (α) **«ΒΑΦΕΙΑ ΦΙΝΙΡΙΣΤΗΡΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.»**, (β) **«ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ Α.Ε.»**, (γ) **«ΑΠΟΛΛΩΝ Α.Ε.Β.Ε.»**, δ) **«ΑΜΠΑΤΖΗΣ Α.Ε.»**, και (ε) **«ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.»**.

Οι ως άνω κλητευθείσες εταιρείες δεν υπέβαλαν υπόμνημα κατά το άρθρο 11 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Ε.Α. (ΚΥΑ 8275/15.12.2006, ΦΕΚ Β΄/1890/29.12.2006) και επίσης δεν παρέστησαν στη συνεδρίαση.

Στη συνεδρίαση παρέστησαν από τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού (εφεξής Γ.Δ.Α.): ο Μιχάλης Πολέμης, υπάλληλος κατηγορίας Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού και Προϊστάμενος του Δ΄ Τμήματος της Β΄ Διεύθυνσης Εφαρμογής και ο Νικόλαος Ζευγώλης,

---

¹ Από την παρούσα απόφαση έχουν παραλειφθεί, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ.7 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 1890/Β΄/29.12.2006), τα στοιχεία εκείνα, τα οποία κρίθηκε ότι αποτελούν επιχειρηματικό απόρρητο. Στη θέση των στοιχείων που έχουν παραλειφθεί υπάρχει η ένδειξη [...]. Όπου ήταν δυνατό τα στοιχεία που παραλείφθηκαν αντικαταστάθηκαν με ενδεικτικά ποσά και αριθμούς ή με γενικές περιγραφές (εντός [...]).

υπάλληλος κατηγορίας Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού του Α΄ Τμήματος της Διεύθυνσης Νομικών Υπηρεσιών.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού - Τμήμα Β΄ προχώρησε, μετά την εκφώνηση της υπόθεσης, σε διάσκεψη, σύμφωνα και με το άρθρο 20 παρ. 1 του “Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού” (ΦΕΚ Β΄/1890/29.12.2006), την οποία συνέχισε κατά τη συνεδρίαση της 16^{ης} Μαΐου 2007 (ημέρα Τετάρτη και ώρα 14:00) στην ως άνω αίθουσα συνεδριάσεων του 1^{ου} ορόφου του κτηρίου των Γραφείων της, και αφού έλαβε υπόψη της όλα τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης και την Εισήγηση της Γ.Δ.Α.,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. Στις 11-6-2002 (αριθ. ημ. πρωτ. 187) κατατέθηκε στη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού η καταγγελία των ανωνύμων εταιρειών «ΒΑΦΕΙΑ ΦΙΝΙΡΙΣΤΗΡΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.», «ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ Α.Ε.», «ΑΠΟΛΛΩΝ ΑΕΒΕ» και «ΑΜΠΑΤΖΗΣ Α.Ε.» κατά της εταιρείας με την επωνυμία «ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.» για παράβαση των διατάξεων του ν. 703/1977.

II. ΤΑ ΜΕΡΗ

1. Οι καταγγέλλουσες εταιρείες

Οι εταιρείες «ΒΑΦΕΙΑ ΦΙΝΙΡΙΣΤΗΡΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.», «ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ Α.Ε.», «ΑΠΟΛΛΩΝ Α.Ε.Β.Ε.» και «ΑΜΠΑΤΖΗΣ Α.Ε.» δραστηριοποιούνται στον κλάδο βαφής και φινιρίσματος νημάτων και υφασμάτων και είναι εγκατεστημένες στη ΒΙ.ΠΕ Θεσσαλονίκης στη Σίνδο.

2. Η καταγγελλόμενη εταιρεία

Η «ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.» (στο εξής Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε.), είναι αρμόδια για την υδροδότηση του πολεοδομικού συγκροτήματος Θεσσαλονίκης και τη συγκέντρωση και μεταφορά των αστικών λυμάτων στις Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων.

Η Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. ιδρύθηκε το 1998, είναι ανώνυμη εταιρεία, εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και διέπεται από τις διατάξεις του ν. 2190/1920. Επιπρόσθετα, τελεί υπό την εποπτεία των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Μακεδονίας-Θράκης. Η εταιρεία προήλθε από τη συγχώνευση, το 1998, του Οργανισμού Υδρεύσεως Θεσσαλονίκης (ΟΥΘ) και του Οργανισμού Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης (ΟΑΘ).

Στους σκοπούς της εταιρείας, περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η παροχή υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης, η μελέτη, κατασκευή, εγκατάσταση, λειτουργία, εκμετάλλευση, διαχείριση, συντήρηση, επέκταση και ανανέωση συστημάτων ύδρευσης και αποχέτευσης. Στις δραστηριότητες και τα έργα αυτά, συμπεριλαμβάνονται η άντληση, αφαλάτωση, επεξεργασία, αποθήκευση, μεταφορά, διανομή και διαχείριση των προς τους σκοπούς αυτούς αποδιδόμενων υδάτων πάσης φύσεως, καθώς και τα έργα και οι δραστηριότητες συλλογής,

μεταφοράς, επεξεργασίας, αποθήκευσης και διαχείρισης των πάσης φύσεως λυμάτων (πλην των τοξικών) και η επεξεργασία, διανομή, διάθεση και διαχείριση των προϊόντων των δικτύων αποχετεύσεως.

Στις λοιπές δραστηριότητες της εταιρείας συγκαταλέγεται η πραγματοποίηση επενδύσεων για την επέκταση του δικτύου ύδρευσης και αποχέτευσης καθώς και η παροχή πάσης φύσεως τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, ιδίως μέσω των δικτύων υδρεύσεως ή αποχετεύσεως. Η εν λόγω εταιρεία μεριμνά για την παραγωγή του ύδατος που προέρχεται από πηγές, φράγματα, υδραγωγεία και αγωγούς και την εκμετάλλευση των προϊόντων της επεξεργασίας λυμάτων (βιοαερίου) και την πώληση ηλεκτρικής ενέργειας.

Η Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε., με μέση ημερήσια παροχή νερού 250.000 κυβικά μέτρα και μήκος αγωγών δικτύου ύδρευσης 1.800 χλμ, έχει το αποκλειστικό δικαίωμα της παροχής υπηρεσιών υδρεύσεως και αποχέτευσης στις γεωγραφικές περιοχές που εκτείνεται η δραστηριότητά της, οι οποίες για την ύδρευση περιλαμβάνουν το πολεοδομικό συγκρότημα Θεσσαλονίκης με το δήμο Πανοράματος και τη Βιομηχανική Περιοχή.

Σε σχέση με τη μετοχική σύνθεση της Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. παρατηρείται ότι, σύμφωνα με τη μετοχική σύνθεση της Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. στις 30-9-2005, το ελληνικό δημόσιο συμμετέχει στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας με ποσοστό 74%, ενώ τα φυσικά και νομικά πρόσωπα κατέχουν ποσοστό ίσο με 16,1% και 9,9% αντίστοιχα.

III. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΣ

Σύμφωνα με την καταγγελία, η Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. αύξησε υπερβολικά το βιομηχανικό – βιοτεχνικό τιμολόγιο της. Συγκεκριμένα, ενώ στο προηγούμενο τιμολόγιο της Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. που καλύπτει τα έτη 1998-2000, η τιμή του νερού για βιομηχανική – βιοτεχνική χρήση διαμορφωνόταν σε 78 δρχ ή 0,22 €κ.μ. ανεξάρτητα από το ύψος της κατανάλωσης, στο νέο τιμολόγιο από 1/1/2001 η τιμή του νερού για κατανάλωση έως 500 κυβικά μέτρα / μήνα αυξήθηκε σε 150 δρχ ή 0,44 €κ.μ. (αύξηση 100%), ενώ για κατανάλωση άνω των 500 κυβικών μέτρων / μήνα η τιμή διαμορφώθηκε σε 250 δρχ ή 0,73 €κ.μ. (αύξηση 231,8%).

Οι καταγγέλλουσες εταιρείες ισχυρίζονται ότι η αιφνίδια και μονομερής αύξηση της τιμής του νερού από την Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. συνιστά κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της στην εσωτερική αγορά (άρθρο 2 ν. 703/77), αφού η εν λόγω εταιρεία ουσιαστικά τριπλασίασε από τη μια στιγμή στην άλλη και χωρίς καμία απολύτως προειδοποίηση προς τους βιομηχανικούς καταναλωτές την τιμή της μονάδας του νερού. Στην καταγγελία υποστηρίζεται ότι το κόστος ύδρευσης που επωμίζονται οι βιομηχανικές – βιοτεχνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε γειτονικές ΒΙ.ΠΕ εκτός νομού Θεσσαλονίκης (ΒΙ.ΠΕ Κιλκίς και Δράμας) δεν ξεπερνά τις 100 δρχ/κ.μ. (ήτοι 0,29 €κ.μ. περίπου).

Σύμφωνα με την καταγγελία, η παραπάνω ενέργεια είχε ως άμεση και αναπότρεπτη συνέπεια την υπέρογκη αύξηση του κόστους λειτουργίας των συγκεκριμένων επιχειρήσεων, καθώς η αύξηση του κόστους του νερού στο τριπλάσιο περίπου, πολλαπλασίασε δυσανάλογα το κόστος των πωλήσεων. Αυτό είχε, κατά τις καταγγέλλουσες, περαιτέρω, ως συνέπεια να

περιοριστούν αισθητά τα κέρδη των καταγγελλουσών επιχειρήσεων και να δυσχερανθεί η θέση τους από πλευράς ανταγωνισμού σε σχέση με τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται εκτός του νομού Θεσσαλονίκης.

IV. ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Η σχετική αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών περιλαμβάνει το σύνολο των προϊόντων ή υπηρεσιών που θεωρούνται από τον καταναλωτή εναλλάξιμα ή δυνάμενα να υποκατασταθούν μεταξύ τους, λόγω των χαρακτηριστικών τους, της τιμής τους και της σκοπούμενης χρήσης τους.

Στην υπό κρίση υπόθεση η εξεταζόμενη συμπεριφορά αφορά στην αγορά νερού. Συγκεκριμένα, πρόκειται για αγορά υπηρεσίας, η οποία συνίσταται στην παροχή υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης.

V. ΣΧΕΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή στην οποία οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις πωλούν τα σχετικά προϊόντα ή παρέχουν τις σχετικές υπηρεσίες υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού και η οποία μπορεί να διακριθεί από άλλες γειτονικές γεωγραφικές περιοχές, ιδίως λόγω των αισθητά διαφορετικών συνθηκών ανταγωνισμού που επικρατούν σε αυτές.

Στην υπό κρίση υπόθεση σχετική γεωγραφική αγορά αποτελεί ο νομός Θεσσαλονίκης.

VI. ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Από την αξιολόγηση των στοιχείων του φακέλου και σε σχετικά ερωτηματολόγια της Υπηρεσίας μας προς την Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. (1943/17.6.2002 και 7661/28.11.2005), διαπιστώθηκαν τα ακόλουθα:

Η τιμολογιακή πολιτική της Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. καθορίζεται με κοινή υπουργική απόφαση (ΚΥΑ) των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Μακεδονίας-Θράκης ανά πενταετία, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η εύλογη απόδοση των επενδύσεων που πραγματοποιεί. Και τούτο λαμβανομένου υπόψη ότι για μεγάλο χρονικό διάστημα η τιμή του νερού διαμορφωνόταν σε πολύ χαμηλά επίπεδα και δεν κάλυπτε το κόστος παραγωγής της εταιρείας. Αυτό διαφαίνεται και από την εξέταση των ισολογισμών της εταιρείας, όπου για το έτος 2000 (έτος πριν την αύξηση), το κόστος πωλήσεων αποτελεί το 99,3% του συνολικού κύκλου εργασιών της εταιρείας.

Η αναπροσαρμογή των τιμολογίων ύδρευσης γίνεται αυτόματα την 1^η Μαΐου κάθε έτους μέχρι την 30/4/2006. Ειδικότερα, σύμφωνα με τις ΚΥΑ 1008/1.2.2001 και 608/27.7.2001, τα τιμολόγια οικιακής χρήσης της Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. διαμορφώνονται ανά κλίμακα κατανάλωσης. Εντούτοις, με συγκεκριμένες κατηγορίες καταναλωτών έχουν συμφωνηθεί -όπως αναφέρεται

και στο ετήσιο δελτίο της Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε.- ειδικές χρεώσεις, ανεξαρτήτως ύψους κατανάλωσης. Η μεγαλύτερη αύξηση με μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής (ΜΕΡΜ) ίσο με 11% καταγράφεται στην κλίμακα, η οποία αφορά τετράμηνες καταναλώσεις έως 10 κυβικά μέτρα. Για ποσότητες άνω των 181 κυβικών μέτρων, η τιμή χρέωσης παρουσιάζει το χαμηλότερο ρυθμό αύξησης, ο οποίος την εξεταζόμενη περίοδο (2001-2006) αγγίζει το 2,7% ετησίως.

Για τις βιομηχανικές – βιοτεχνικές μονάδες (εντός και εκτός ΒΙ.ΠΕ) έχει συμφωνηθεί τίμημα ανάλογα με την κατανάλωση. Ειδικότερα για κατανάλωση από 1-500 κ.μ./μήνα η χρέωση είναι 0,44 €/κ.μ., ενώ από 501 κ.μ. και άνω/μήνα η χρέωση ανέρχεται σε 0,73 €/κ.μ. Οι ανωτέρω τιμές παρέμειναν σταθερές έως 31/12/2006.

Στο βαθμό που το τιμολόγιο της εταιρείας (βιομηχανικό-βιοτεχνικό) είναι ενιαίο, τόσο για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται εντός των ορίων της ΒΙ.ΠΕ του νομού Θεσ/νίκης όσο και για τις εκτός ΒΙ.ΠΕ, δεν τίθεται ζήτημα διακριτικής μεταχείρισης από την Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. στην τιμολόγηση των βιομηχανιών εντός ή εκτός ΒΙ.ΠΕ. Σημειώνεται επίσης ότι το οικιακό τιμολόγιο της εταιρείας για τα έτη 2000 και 2001 είναι αρκετά υψηλότερο για καταναλώσεις άνω των 500 κ.μ. / τετράμηνο σε σχέση με το βιομηχανικό τιμολόγιο.

Κατά δήλωση της εταιρείας, αυτή προέβη σε αναπροσαρμογή των τιμολογίων νερού για να χρηματοδοτήσει το επενδυτικό της πρόγραμμα (νέοι αγωγοί, νέες γεωτρήσεις, αντικατάσταση 45.000 υδρομετρητών, κλπ.). Αυτό προκύπτει και από την εξέταση των ισολογισμών της εταιρείας κατά τα έτη 2001-2004. Ειδικότερα, το 2001 το ποσοστό της εταιρείας σε δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη (R&D), τοποθέτηση υδρομετρητών και αγωγών διαμορφώθηκε σε 34%, ενώ το αμέσως επόμενο έτος (2002) παρουσίασε σημαντική άνοδο για να διαμορφωθεί σε 50% περίπου. Το τελευταίο εξεταζόμενο έτος (2004), το εν λόγω μερίδιο ανήλθε σε 57% αντανakλώντας τις αυξημένες ανάγκες της εταιρείας για συντήρηση και επέκταση του δικτύου ύδρευσης της.

Προκειμένου να αντιμετωπιστεί το ζήτημα της υπερβολικής τιμολόγησης, η Υπηρεσία προχώρησε στην εξέταση των ισολογισμών και αποτελεσμάτων χρήσης της εταιρείας κατά την περίοδο 2000-2004, με σκοπό να διαπιστώσει εάν η διαφορά ανάμεσα στο κόστος παραγωγής (κόστος πωλήσεων) και την εφαρμοζόμενη τιμή πώλησης είναι υπερβολική. Εάν το περιθώριο κέρδους είναι υπερβολικά μεγάλο, τότε προκύπτει ζήτημα υπερβολικής τιμολόγησης. Από την έρευνα της υπηρεσίας προέκυψε ότι ο αριθμοδείκτης του μεικτού περιθωρίου κέρδους (ΜΠΚ) της εταιρείας παρουσίασε σημαντική αύξηση μέσα στο 2001, για να ακολουθήσει μια ελαφρά πτωτική πορεία μέσα στα επόμενα έτη. Ανάλογη εικόνα εμφανίζει και ο αριθμοδείκτης του καθαρού περιθωρίου κέρδους (ΚΠΚ), ο οποίος το 2001 διαμορφώθηκε σε 39,3% παρουσιάζοντας σημαντική αύξηση σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Ως προς το μέγεθος των δυο αριθμοδεικτών, δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι είναι υπερβολικά μεγάλο, δεδομένου και του υψηλού κόστους πωλήσεων της εταιρείας. Παρόλα αυτά, αξίζει να αναφερθεί ότι η παραπάνω ανάλυση δεν μπορεί να θεωρηθεί απόλυτα ακριβής, στο βαθμό που καταγράφονται -όπως τονίστηκε και προηγουμένως- διαφορετικές τιμές ανά κατηγορία πελάτη (οικιακοί, βιομηχανικοί, κ.ο.κ.).

Αναφορικά με τη διάρθρωση και εξέλιξη των πωλήσεων της εταιρείας την περίοδο 2000-2004 από την έρευνα της υπηρεσίας διαφαίνεται σημαντική αύξηση των πωλήσεων της

Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. σε όλες τις κατηγορίες πελατών της, παρά τις αυξήσεις τιμών που έλαβαν χώρα. Η μεγαλύτερη άνοδος καταγράφεται στις βιομηχανίες, στις οποίες η αξία των πωλήσεων της εταιρείας σημείωσε μέση ετήσια αύξηση της τάξης του 35,8%. Εξαιρέση αποτελούν οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), προς τους οποίους οι πωλήσεις μειώθηκαν ελαφρά, με ΜΕΡΜ ίσο με 1,4%.

Η Υπηρεσία, στην προσπάθεια της να αξιολογήσει το βάσιμο της καταγγελίας, απέστειλε σχετικά ερωτηματολόγια (αρ. πρωτ. 7662/28.11.2005 και 7663/28.11.2005) σε δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης σε δύο νομούς της Ελλάδας (Μαγνησίας και Σερρών), στη δικαιοδοσία των οποίων λειτουργούν βιομηχανικές επιχειρήσεις εντός ΒΙ.ΠΕ. (Σε σχέση με το νόμο Σερρών αναφέρεται ότι η αντίστοιχη επιχείρηση (ΔΕΥΑΣ) δεν έχει δικαιοδοσία στις βιομηχανικές – βιοτεχνικές επιχειρήσεις που βρίσκονται εντός ΒΙ.ΠΕ, η υδροδότηση των οποίων υπάγεται στην αρμοδιότητα του δήμου Λευκώνα). Από την εξέταση των σχετικών στοιχείων προκύπτει ότι αναφορικά με το νομό Μαγνησίας και τη Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης – Αποχέτευσης Μείζονος Περιοχής Βόλου (ΔΕΥΑΜΒ), το τιμολόγιο νερού για υδροβόρες βιομηχανικές επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στις ΒΙ.ΠΕ είναι φθηνότερο του οικιακού και η τιμολογιακή κλίμακα για τις επιχειρήσεις αυτές είναι φθίνουσα (αντίστροφα προοδευτική) για καταναλώσεις άνω των 250 κ.μ / μήνα. Ειδικότερα, για το έτος 2001 το βιομηχανικό τιμολόγιο ύδρευσης στις επιχειρήσεις εντός ΒΙ.ΠΕ του νομού Μαγνησίας κυμαίνεται για καταναλώσεις από 251-28.700 κ.μ. ανά μήνα μεταξύ 231-169 δρχ / κ.μ. ή 0,68-0,50 ευρώ / κ.μ. Με άλλα λόγια, καταγράφεται μια κλιμακωτή μείωση, η οποία αγγίζει τις 169 δρχ (0,50 ευρώ) για μέγιστη κατανάλωση 28.700 κ.μ ανά μήνα. Εάν η κατανάλωση αντιστοιχεί σε 500 κ.μ / μήνα, τότε η τιμή που πρέπει να πληρώσουν οι βιομηχανικές επιχειρήσεις αντιστοιχεί σε 215 δρχ / κ.μ. ή αλλιώς 0,63 €/ κ.μ. Η τιμή αυτή είναι μεγαλύτερη της τιμής την οποία χρεώνει η Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. (150 δρχ ή 0,44 €/κ.μ. για κατανάλωση από 0-500 κ.μ / τετράμηνο) κατά 43,3% περίπου. Επομένως, δεν μπορεί να θεωρηθεί «υπερβολική» η αύξηση της τιμής από την Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. σε σύγκριση με μια άλλη επιχείρηση ύδρευσης και αποχέτευσης που ακολουθεί μια περισσότερο «επιθετική» τιμολόγηση. Θα πρέπει, όμως, να τονιστεί ότι η σύγκριση της τιμής μεταξύ δύο περιοχών (εδώ Θεσσαλονίκης και Βόλου) δεν αποτελεί ένδειξη υπερβολικής τιμολόγησης, διότι το κόστος παραγωγής μπορεί να διαφέρει. Εξάλλου, ακόμα και αν το κόστος είναι παρόμοιο, η διαφορά τιμής μπορεί να οφείλεται σε διαφορετική τιμολόγηση χωρίς αρνητικές επιπτώσεις στην κοινωνική ευημερία.

Ανάλογα συμπεράσματα προκύπτουν και από την εξέταση των τιμολογίων ύδρευσης της ΕΥΔΑΠ Α.Ε, της οποίας η τιμολογιακή πολιτική καθορίζεται με κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (άρθρο 3 του Ν. 2744/1999). Αναλυτικότερα, το τιμολόγιο ύδρευσης που επιβαρύνει τις βιομηχανικές μονάδες (Κατηγορία ΙΙ) για κατανάλωση μέχρι 1.000 κ.μ διαμορφώθηκε σε 0,71 ευρώ / κ.μ, ενώ για κατανάλωση άνω των 1.000 κ.μ, οι βιομηχανικοί καταναλωτές επιβαρύνονται με 0,83 ευρώ / κ.μ. Οι χρεώσεις αυτές δεν διαφέρουν σημαντικά από τα αντίστοιχα τιμολόγια ύδρευσης της Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. που αφορούν στις βιομηχανικές-βιοτεχνικές μονάδες εντός και εκτός ΒΙ.ΠΕ. Τέλος, αναφέρεται ότι τα τιμολόγια της ΕΥΔΑΠ Α.Ε. που αφορούν στη βιομηχανική κατανάλωση αναπροσαρμόστηκαν την περίοδο 2000-

2004 τέσσερεις φορές, σε αντίθεση με τα αντίστοιχα τιμολόγια της Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε., τα οποία παρέμειναν σταθερά.

VII. ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

1. Έννοια της επιχείρησης στο πλαίσιο του άρθρου 2 ν. 703/77

Η έννοια της επιχείρησης κατά το άρθρο 2 ν. 703/77 καλύπτει κάθε φορέα, ο οποίος ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τον διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής του. Ειδικότερα, κατά την έννοια των άρθρων 81 και 82 ΣυνθΕΚ και 1 και 2 ν. 703/77, επιχείρηση δύναται να αποτελέσει κάθε φυσικό πρόσωπο ή οικονομική ενότητα που ασκεί εμπορική ή άλλη δραστηριότητα. Στην έννοια της οικονομικής δραστηριότητας εμπίπτει κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε συγκεκριμένη σχετική αγορά.

Δύο είναι οι βασικές προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά, προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη επιχείρησης υπό το πρίσμα των κοινοτικών και εθνικών κανόνων ανταγωνισμού: α) αυτονομία οικονομικής δράσης και β) πλήρης ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγεται η εκάστοτε οικονομική δραστηριότητα. Ο δημόσιος ή ιδιωτικός χαρακτήρας μίας επιχείρησης, η επιδίωξη κέρδους από αυτήν ή ο τρόπος χρηματοδότησής της δεν αποτελούν στοιχεία προσδιοριστικά της έννοιας της επιχείρησης. Η συγκεκριμένη άποψη ενισχύεται από τη διάταξη του άρθρου 86 ΣυνθΕΚ, η οποία αναφέρεται ευθέως στις δημόσιες επιχειρήσεις και τις περιλαμβάνει ρητά στις ρυθμίσεις για τον ανταγωνισμό.

Εξάλλου, επιχείρηση υπάρχει και όταν παράλληλα προς την επίτευξη ενός οικονομικού στόχου επιδιώκονται και άλλοι στόχοι (κοινωνικοί, πολιτιστικοί, πολιτικοί κλπ.). Η επιχειρηματική δραστηριότητα δύναται να αφορά είτε στην παραγωγή και εμπορία προϊόντων είτε στην παροχή υπηρεσιών, χωρίς να ενδιαφέρει το μέγεθος της επιχείρησης, ο αστικός ή εμπορικός χαρακτήρας της.

Με βάση τα παραπάνω η καταγγελλόμενη εταιρεία Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε., αποτελεί επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 2 ν. 703/77, εφόσον ασκεί οικονομική δραστηριότητα που συνίσταται στην παροχή υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης. Άλλωστε, η Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. αναλαμβάνει τους χρηματοοικονομικούς κινδύνους που σχετίζονται με την άσκηση των δραστηριοτήτων που έχει αναλάβει. Η έννοια της επιχείρησης είναι ενιαία για την εφαρμογή του συνόλου των ευρωπαϊκών κανόνων του ανταγωνισμού, ενώ το περιεχόμενό της δεν διαφοροποιείται κατά την εφαρμογή των άρθρων 81, 82 και 86 της ΣυνθΕΚ. Στην προκειμένη περίπτωση, πάντως, εκτιμάται ότι δεν τίθεται θέμα εφαρμογής του άρθρ. 82 ΣυνθΕΚ, διότι η εξεταζόμενη περίπτωση δεν έχει κοινοτική διάσταση. Για το λόγο αυτό παρέλκει η εξέταση της συγκεκριμένης υπόθεσης και υπό το πρίσμα του άρθρου 86 ΣυνθΕΚ.

Επιπρόσθετα, επισημαίνεται ότι οι διατάξεις του ν.703/77 εφαρμόζονται και σε εταιρίες, οι οποίες, όπως και η συγκεκριμένη, ιδρύονται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν. 2229/1994 και «λειτουργούν για χάρη του δημοσίου συμφέροντος, είναι επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας και διέπονται από τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας». Εξάλλου, σύμφωνα με τα αρχεία και

τα στοιχεία που τηρούνται στην Υπηρεσία δεν έχει εκδοθεί κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης, η οποία να εξαιρεί την Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε., ατομικά ή εντασσόμενη σε κατηγορία επιχειρήσεων γενικότερης σημασίας για την εθνική οικονομία, της εφαρμογής των διατάξεων του ν. 703/77.

2. Παράβαση του άρθρου 2 ν. 703/77

Α. Σύμφωνα με το άρθρο 2 ν. 703/77, όπως ισχύει, απαγορεύεται η υπό μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσης αυτών επί του συνόλου ή μέρους της αγοράς της χώρας. Η καταχρηστική αυτή εκμετάλλευση δύναται να συνίσταται ιδίως : α) στον άμεσο ή έμμεσο εξαναγκασμό προς καθορισμό είτε των τιμών αγοράς ή πωλήσεως είτε άλλων μη εύλογων όρων συναλλαγής, β) στον περιορισμό της παραγωγής, της κατανάλωσης ή της τεχνολογικής ανάπτυξης, ιδία επί ζημιά των καταναλωτών, γ) στην εφαρμογή άνισων όρων για ισοδύναμες παροχές, ιδίως στην αδικαιολόγητη άρνηση πωλήσεων, αγορών ή άλλων συναλλαγών, κατά τρόπο ώστε ορισμένες επιχειρήσεις να τίθενται σε μειονεκτική θέση στον ανταγωνισμό και δ) στην εξάρτηση της συνάψεως συμβάσεων εκ της παρά των αντισυμβαλλομένων αποδοχής προσθέτων παροχών, ή συνάψεως προσθέτων συμβάσεων, οι οποίες, κατά τη φύση τους ή σύμφωνα με τις εμπορικές συνήθειες, δεν συνδέονται μετά του αντικειμένου των συμβάσεων τούτων.

Με βάση τα παραπάνω, προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρ. 2 ν. 703/77 είναι η κατοχή δεσπόζουσας θέσης στο σύνολο ή μέρος της ελληνικής αγοράς (κατωτέρω, υπό Β) και η καταχρηστική εκμετάλλευσή της (κατωτέρω, υπό Γ), ως και, ο δεσμός μεταξύ της δεσπόζουσας θέσης και της φερόμενης ως καταχρηστικής συμπεριφοράς.

Β. Σύμφωνα με το άρθρο 20 του ν. 2937/26.07.2001 έχει χορηγηθεί στην Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. το αποκλειστικό δικαίωμα της παροχής υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης στις γεωγραφικές περιοχές, στις οποίες επεκτείνεται η δραστηριότητά της, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 26 του ανωτέρω νόμου. Αυτό σημαίνει ότι ουσιαστικά έχει δημιουργηθεί ένας νομικός φραγμός σε ό,τι αφορά την παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας, ο οποίος αφενός αποτελεί φραγμό εισόδου που οδηγεί σε μη διεκδικησιμότητα για τη σχετική αγορά, αφετέρου οδηγεί σε μία προφανή ανελαστικότητα ζήτησης, με την ακόλουθη έννοια. Ο καταναλωτής που βρίσκεται στο νομό Θεσσαλονίκης δεν μπορεί να αγοράσει την παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας (ύδρευσης και αποχέτευσης) από άλλη επιχείρηση, πλην της Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε.

Για τους παραπάνω λόγους, η επιχείρηση Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά του νερού στο νομό Θεσσαλονίκης. Μάλιστα, σε ορισμένους δήμους (Θεσ/νίκης, Αμπελοκήπων, Καλαμαριάς, Νεάπολης, Συκεών, Αγίου Παύλου, Μενεμένης, Πολίχνης, Τριανδρίας, Ελευθερίου-Κορδελιού, Ευόσμου, Σταυρούπολης, Πανοράματος), καθώς και στη Βιομηχανική Περιοχή (ΒΙ.ΠΕ) του νομού Θεσ/νίκης κατέχει και μονοπωλιακή θέση, λόγω των νομικών εμποδίων εισόδου.

Γ. Από την εξέταση των στοιχείων του φακέλου σχετικά με την εφαρμοζόμενη πολιτική της Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

i) Οι υπερβολικά υψηλές τιμές ορίζονται πάντοτε σε σχέση με το «ανταγωνιστικό» επίπεδο. Εντούτοις, το ανταγωνιστικό επίπεδο είναι εξαιρετικά δύσκολο να εκτιμηθεί (ιδιαίτερα σε δυναμικούς κλάδους με οικονομίες κλίμακας και φάσματος και υψηλές επενδύσεις). Αξίζει να σημειωθεί ότι τις περισσότερες φορές οι υψηλές τιμές και κέρδος δικαιολογούνται απόλυτα, καθώς συνιστούν την ανταμοιβή για αυξημένες επενδύσεις. Επιπρόσθετα, χωρίς τη δυνατότητα να έχουν υψηλές τιμές οι επιχειρήσεις δεν θα είχαν κίνητρο να κάνουν αυτές τις επενδύσεις. Η μη επένδυση θα είχε δυνητικά σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στην κοινωνική ευημερία. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. επωμίζεται σημαντικές επενδύσεις που αφορούν κυρίως στον εκσυγχρονισμό και στην ανάπτυξη του δικτύου ύδρευσης και αποχέτευσης.

ii) Όπως ήδη αναφέρθηκε, οι τιμές που χρεώνει μια επιχείρηση σε μια συγκεκριμένη αγορά θα μπορούσαν να θεωρηθούν υπερβολικές εάν επιτρέπουν στην επιχείρηση να σημειώνει υψηλότερα κέρδη από αυτά που θα είχε σε μια ανταγωνιστική αγορά (υπερκανονικά κέρδη). Βασική ένδειξη ως προς το υπερβολικό ύψος των τιμών είναι η διατήρηση του κέρδους της επιχείρησης για μεγάλο χρονικό διάστημα σε επίπεδο πολύ υψηλότερο του κόστους κεφαλαίου της.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, από τους ισολογισμούς της Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε., προκύπτει ότι για την περίοδο 2000-2004 ο αριθμοδείκτης αποδοτικότητας απασχολούμενου κεφαλαίου, ο οποίος προσδιορίζει το κόστος κεφαλαίου της επιχείρησης (δηλαδή την απόδοση που θα είχε η επιχείρηση στις καλύτερες εναλλακτικές επενδύσεις της, λαμβάνοντας υπόψη διαφορές στο ρίσκο), διαμορφώθηκε σε αρκετά χαμηλά επίπεδα που κυμαίνονται στο διάστημα 1,3% - 14,7%.

Σε συνάρτηση με τα ανωτέρω επισημαίνεται ότι οι αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των κοινοτικών δικαστηρίων που έχουν ασχοληθεί με το ζήτημα της υπερβολικής τιμολόγησης είναι ελάχιστες και, στην πλειονότητά τους έχουν δεχθεί έντονη κριτική. Σημειώνεται δε ότι οι υποθέσεις αυτές συνήθως εντάσσονται στις υποθέσεις διακριτικής τιμολόγησης.

Σχετική είναι η απόφαση του ΔΕΚ στην υπόθεση General Motors Continental v. Commission (C-26/77, Συλλογή 1975 I-1367). Στη συγκεκριμένη υπόθεση το ΔΕΚ, αν και δεν ανέλυσε σε βάθος το ζήτημα της υπερβολικής τιμολόγησης, αποφάνθηκε ότι σε περίπτωση που μία επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση χρησιμοποιήσει την επιθετική τιμολόγηση, προκειμένου να επηρεάσει αρνητικά τον ανταγωνισμό, δύναται να θεωρηθεί ότι η συγκεκριμένη επιχείρηση καταχράται τη δεσπόζουσα θέση της.

Στην κρίνόμενη περίπτωση, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η τιμολόγηση από πλευράς Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. είναι υπερβολική (πράγμα το οποίο όμως στην πραγματικότητα δεν συμβαίνει, όπως προκύπτει από την ανωτέρω ανάλυση), δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι πρόθεση της Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. είναι ο αρνητικός επηρεασμός του ανταγωνισμού, καθώς η αγορά στην προκειμένη περίπτωση είναι ρυθμιζόμενη και σε αυτήν η Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. αποτελεί εκ του νόμου μονοπωλητή.

Βεβαίως, στην υπόθεση British Leyland Public Limited Company ν. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (226/84, Συλλ. Νομολ. 1986, 3297) το ΔΕΚ θεώρησε βάσιμες τις αιτιάσεις που έλαβε υπόψη της η Ευρωπαϊκή Επιτροπή [παρ. 34]. Ειδικότερα το ΔΕΚ στην παρ. 30 παρατηρεί χαρακτηριστικά ότι: «Υπό τις περιστάσεις αυτές, η Επιτροπή μπορούσε βασίμως να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το απαιτούμενο τέλος είχε καθοριστεί σε επίπεδο καταφανώς δυσανάλογο προς την οικονομική αξία της παρεχόμενης υπηρεσίας και ότι η πρακτική αυτή συνιστούσε καταχρηστική εκ μέρους της BL εκμετάλλευση της μονοπωλιακής θέσης που κατείχε βάσει της βρετανικής ρυθμίσεως».

Ωστόσο, στην υπό κρίση υπόθεση, από κανένα σημείο δεν δύναται να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η οικονομική αξία της παρεχόμενης από πλευράς Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. υπηρεσίας είναι καταφανώς δυσανάλογη προς το απαιτούμενο τέλος που η τελευταία επέβαλε.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η **Επιτροπή Ανταγωνισμού - Τμήμα Β΄**, αποφαινεται ότι η μονομερής αύξηση της τιμής του νερού από την εταιρεία με την επωνυμία «ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.» δεν συνιστά κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της στην εσωτερική αγορά κατ' άρθρο 2 του ν. 703/77.

Η απόφαση εκδόθηκε την 19^η Ιουλίου 2007.

Η απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ. 7 του ισχύοντος Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ Β΄ 1890/29.12.2006).

Η Προεδρεύουσα του Β΄ Τμήματος

Η Συντάκτρια της Απόφασης

Αριστέα Σινανιώτη

Δέσποινα Κλαβανίδου

Η Γραμματέας

Αικατερίνη Τριβέλη